

EDUCATIEF FILMPROJECT OVER STRESS THUIS, KINDERMISHANDELING EN VERWAARLOZING VOOR BASISCHOOLEERKRACHTEN EN PABO-STUDENTEN

Achtergrond, doel en doelgroep

In opdracht van Stichting Films for Change is dit preventieproject opgezet, bestaande uit een serie van korte educatieve documentaires en een lesbrief/handreiking en/of website. Het heeft als doel om stress bij kinderen thuis, kindermishandeling en verwaarlozing aan te pakken, door op een positieve en steunende manier te werken vanuit het basisonderwijs. In eerste instantie is het project bedoeld voor leerkrachten en PABO-studenten, maar het project is breder inzetbaar (BSO, kinderopvang, sportclubs, CJG, SMW). Juffen en meesters weten (of voelen) door hun intensieve contact met kinderen en hun ouders vaak wel of er iets aan de hand is met een kind in hun klas.

Een vermoeden van problemen thuis, kindermishandeling of verwaarlozing is echter iets wat veel emoties oproept. Leerkrachten zien er vaak erg tegenop om de verplichte stappen van de meldcode te moeten doorlopen, vooral het oudergesprek (stap 3 van de meldcode). Bestaande meldcodetrainingen of E-learningtrainingen (bijv. Augeo) lijken soms onbedoeld een extra barrière op te werpen om daadwerkelijk te handelen bij een onderbuikgevoel, doordat het onderwerp te zwaar wordt gemaakt of erg protocollair wordt behandeld. De emotionele kant van het handelen zelf blijft onderbelicht, waardoor theoretische kennis over signaleren en over de meldcode onvoldoende wordt omgezet in actie: daadwerkelijk iets *doen* om het kind en zijn/haar ouders te helpen.

Focus op aanpak van handelingsverlegenheid

Trainingen die kennis over signalen vergroten zonder de handelingsverlegenheid bij professionals aan te pakken hebben weinig effect op het daadwerkelijk handelen van professionals. De focus van dit educatieve filmproject van Films for Change ligt daarom op het aanpakken van die handelingsverlegenheid, waardoor leerkrachten ook echt iets gaan doen wanneer zij een onderbuikgevoel ervaren bij een kind en/of de ouders.

Leerkrachten en PABO-studenten worden door het zien van het filmmateriaal, en de bespreking ervan met anderen, geraakt in hun verantwoordelijkheidsgevoel. De films laten namelijk zien

- wat de mogelijke (korte en lange termijn) gevolgen van niet handelen versus wel handelen zijn voor het kind (dmv ervaringsverhalen; informatie over de hersenontwikkeling van kinderen; de ACE-studie; en de wetenschap van de veerkracht).

Daarnaast wordt hun bewustzijn vergroot van het feit dat zij door een aantal simpele menselijke handelingen wel degelijk het verschil kunnen maken voor een kind. Dit wordt gedaan door heel concrete handvatten en inspirerende voorbeelden aan te bieden, over o.m.

- hoe je in gesprek kan gaan met kinderen over hoe het met hen gaat, en over hun behoeften
- hoe je kinderen in het alledaagse leven kan steunen en hun veerkracht helpt vergroten, en
- hoe je met hun ouders kan praten over deze gevoelige onderwerpen door hen te steunen en waar nodig toe te leiden naar hulp, in plaats van hen onbedoeld het gevoel te geven dat zij 'geen goede vader of moeder' zouden zijn, waarmee alle deuren dicht dreigen te gaan.

Ervaringsdeskundigen die als kind thuis veel hebben meegemaakt, ouders zelf met positieve ervaringen van steun vanuit de school, leerkrachten, trainers/voorlichters op het gebied van kinderrechten en kindermishandeling, en wetenschappelijk onderzoekers delen hun inzichten met interviewer Jeroen van de Ven, die zelf als kind mishandeling en verwaarlozing meemaakte en met wie het nu goed gaat. Ook worden inspirerende interventies en programma's in de klas in beeld gebracht.

De rode lijn in de films is de boodschap aan leerkrachten van 'Zo simpel is het. Zo kan je al een belangrijke bijdrage leveren'. Deskundigen in ons vooronderzoek en de HBO-docenten in onze klankbordgroep geven keer op keer aan dat er in de huidige aanpak van kindermishandeling in Nederland nog onvoldoende wordt voorzien in deze heel concrete behoefte betreffende de handelingsverlegenheid en een positieve insteek, en dat dit educatieve filmproject dus een belangrijke bijdrage kan leveren.

Het thema kindermishandeling minder zwaar en daardoor beter bespreekbaar maken

Dit project maakt het thema minder zwaar voor leerkrachten en voor de betrokken ouders en kinderen. Hoe? Er wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van termen die de schaamte en stigma uit het onderwerp halen. In plaats van een nadruk op het beladen woord kindermishandeling in gesprekken met de ouders wordt gefocust op 'stress (met trauma tot gevolg)'. Voor stress schaamt niemand zich en daar kan men zonder gêne over spreken. Zo kan preventief worden gehandeld op een respectvolle manier, en dus op laag niveau worden ingegrepen. Ouders willen namelijk vaak wel degelijk praten en zijn ontvankelijk voor hulp die het opvoeden makkelijker maakt, waardoor het weer beter gaat met hun kind. Ze benadrukken echter dat het belangrijk is om begrip te voelen voor de lastige omstandigheden waarmee ze te dealen hebben. De nadruk in deze aanpak ligt dus op vragen als:

- (aan het kind:) Wat heb jij nodig zodat het weer goed/beter met je gaat?
- (aan de ouder:) Wat heb jij nodig om ervoor te zorgen dat het goed/beter gaat met jouw kind?
Hoe kunnen wij daarbij helpen?

Over de documentairemaker Sanne te Pas, Canto Libre Films

Sanne te Pas is sinds 2010 documentairemaker. Naast maatschappelijk geëngageerde documentaires, maakt zij vanuit haar productiebedrijf Canto Libre Films voorlichtingsfilms en niet-commerciële promos, voornamelijk in opdracht van stichtingen en hoger onderwijs. De combinatie van werkervaring bij onderzoeksinstituten, vrouwenorganisaties en als ontwikkelingswerker in Latijns Amerika zorgt voor een specialisatie in verschillende onderwerpen: vrouwenrechten, huiselijk geweld, cliëntenparticipatie en empowerment, psychische gezondheid en culturele sensitiviteit. Voor een indruk van eerder werk, zie website: www.cantolibrefilms.nl, onder het kopje 'projecten'.